

**ЕПОКА ВЧЕСНОГО МОДЕРНИЗМУ В ОПЦЯХ ПОДЕЈСЯ ФРОНТАЛЬНОГО
(ПРЗЕГЛЯД ПРОБЛЕМАТИЧНОГО)**

Romanov Serhii

*doktor nauk filozoficznych, przygotowuje się do obrony habilitacji, Wschodnioeuropejski
Uniwersytet Narodowy imienia Łesi Ukrainki, Łuck, Ukraina*

sergmr@ukr.net

THE EARLY UKRAINIAN ART NUOUVE OVER A FRONTAL APPROACH (PROBLEM REVIEW)

Romanov Serhii

PhD., docent, Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk, Ukraine

**ЕПОХА РАННЬОГО УКРАЇНСЬКОГО МОДЕРНІЗМУ В ОПЦІЯХ ФРОНТАЛЬНОГО ПІДХОДУ
(ПРОБЛЕМНИЙ ОГЛЯД)**

Романов Сергій

*к.філол.н., доцент, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна*

Streszczenie. W artykule jest rozpatrywana doba końca XIX - początku XX w. w literaturze ukraińskiej jako problem naukowy. Analizowana jest możliwość frontального podejścia w pracy z takim skomplikowanym materiałem jak dynamika epoki kulturowej w jej kluczowych dominantach. Do ostatnich zalicza się chronologiczne granice okresu, walka / współpraca pokoleń literackich, kierunki sztuki i style, osobowość twórcza spośród całego urozmaiconego samo przejawu oraz indywidualizm poetyki każdego pisarza w jej znaczeniu i wpływach. Również pod uwagę wzięto uwarunkowania społeczno-kulturowe, społeczno-polityczne, religijne, naukowe oraz prywatno-bytowe. Historyczno-filozoficzne, filozoficzne oraz kulturologiczne ukierunkowanie badania (żeby nie stracić jedności) powinno być skoncentrowane na głównym celu - stworzenie przez pisarza rzeczywistości artystycznej.

Słowa kluczowe: czas, metod, prawda, rzeczywistość, wspólnota, modernizm, tradycja, człowiek.

Abstract. In the article the focuses the scientific problem's of the epoch end XIX – beginning XX centry in Ukrainian literature. The resources of frontal approach for study difficult material such as movement cultural epoch with its main factors are analised. The main factors is: time borders of period, struggle / cooperation of literary generations, art directions and stules, all diverse creative individual and original individual style in its sense and influence by each writer. Must to analyse the social and cultural, political, religious, scientific, private and everyday constituent of the epoch. The main object of the research (in its historical and philological, philosophical, culture directions) must be creative by writers its need for to ceep integrity of the research.

Keywords: time, method, truth, reality, community, modernity, tradition, human.

Анотація. У статті розглядається доба кінця XIX – початку XX ст. в українській літературі як наукова проблема. Аналізуються можливості фронтального підходу в роботі з таким складним матеріалом як динаміка культурної епохи в її ключових домінантах. До останніх належать хронологічні межі періоду, боротьба / взаємодія літературних поколінь, мистецькі напрями і стилі, творча особистість в усьому розмаїтті самовиявів та своєрідність індивідуальної поетики кожного чільного письменника у її значимості та впливах. Також до уваги мусово взяти соціокультурні, громадсько-політичні, релігійні, наукові, приватно-побутові координати часу. Історико-філологічна, філософська, культурологічна скерованість дослідження (щоб не втратити цілісності) повинна концентруватися на головному – створеній письменником художній реальності.

Ключові слова: час, метод, істина, реальність, спільнота, модерність, традиція, людина.

Постановка проблеми. Коли поглянути на літературний процес крізь оптику узвичаєної тривірневої моделі *традиція – епоха – художня практика*, то її, моделі, серединний компонент в ідентифікації параметрів раннього українського модернізму постане найсуперечливішим. Головна складність, звісно, не в хронологізації, хоча й тут, як легко було перекопатися, є свої нюанси. Огляд, розмежування і опис, як вироблений наукою інструментарій, не завжди годен

зарадити у вичерпному чи бодай задовільному розкритті чинників, що визначають і скеровують динаміку доби. Її тяглість, хай темпорально і лімітовану чвертю століття, забезпечувала діяльність кількох, принаймні двох опорних – "старшого" й "молодшого", поколінь митців, критиків, читачів. А все це різний соціокультурний, психологічний, приватний і т.п. досвід так чи так виявлений у постійно змінних умовах.

Аналіз останніх досліджень. Період порубіжжя постійно перебуває у центрі уваги науковців. Але динаміка літературного процесу повсякчас вимагає нових підходів. Отже, **метою і завданнями статті** є представлення можливостей фронтального підходу у цім напрямі.

Виклад основного матеріалу. Чи є можливості об'єктивно-дискурсивної фіксації цього колективного досвіду через індивідуальний, і навпаки? Якою мірою складна культурна епоха надається до структурного оприявлення у своїх зовнішніх і внутрішніх інтенціях (як у точках біфуркації, так і в контекстах перехідних явищ)? Наскільки процеси оновлення були поворотними і незворотними, а найвищі духовно-інтелектуальні звершення етапними? Словом, чи спромоглися українці дати належну відповідь великим цивілізаційним викликам часу? І, ширше, наскільки самі ці виклики уможливили добу, відмобілізували спільноту й витворили новий тип творчої (і не тільки) особистості, яка б спромоглася запропонувати адекватні художньо-філософські стратегії та мову? Масштабність цих і подібних питань дорівнює хіба їхній важливості для розуміння того, що трапилося з Україною на рубежі минулого й позаминулого століть і як це вплинуло на її подальшу долю.

Слід віддати належне вітчизняним гуманітаріям, які вже чимало зробили у цім напрямі. Позитивно зарекомендувала себе у такого плану дослідженнях "теорія соціокультурних полів", яка у випадку мистецької концептосфери аж ніяк не повинна зводитись до крайнощів усемірної контекстуалізації або ж вибіркової спеціалізації (приміром, виняткового зведення до літературного середовища).

За класичного підходу соціокультурне поле описується категоріями відносно відокремленого простору, який конструюють творці, творені ними сенси та інспіровані процеси й впливи. Притаманна життєвонеобхідна напруга генерується конфліктом уявлень та інтересів провідних гравців, котрі виступають й основними рушійними силами трансформацій і змін. Ключовим для дослідника постає скерування на двостороннє, себто, повне виявлення особливостей структури. Ідеться як про внутрішню типологію (канон та ієрархія, напрямки і стилі, кодекси поведінки, дискурсивні практики, мова тощо), так і природу зовнішніх узаємодій та переходів-накладань з іншими полями (політика, наука, релігія, родинно-приватна сфера і т.ін.).

Ясна річ, що в огромі цих завдань неминучою постає утрата динаміки. Як висловився у дещо іншому вимірі розмови про універсальні підходи до історичних явищ польський учений Г. Маркевич, "відносна стабільність багатьох літературних формацій тягне за собою перетворення нарації (*sensu strictiori*) про процес – на описову морфологію літератури в даній історичній ситуації". Більше того, вказував автор, "Ми часто полегшуємо собі завдання: нарацію про процес ми замінюємо послідовністю його статичних відрізків у різних точках часової осі". Причини цього такі ж об'єктивні, як і неунікненні, а визначити їх можна від супротивного. Зокрема ідеться про предмет дослідження, що ним є "не дії чи процеси, кінетичні явища в вузькому значенні цього слова, а сукупності літературних текстів, тобто семіотичних творів, які в істоті своїй мають природу предметів, а не процесів". І водночас, і то не меншим чином, "такі описові характеристики мотивуються потребою виявлення кореляції між різними ознаками даної літературної формації, також і тоді, коли вона перебуває у русі. Враховуючи саму лінійну природу мови, ми мусимо цю формацію на мить "зупинити" – якщо хочемо побачити цю її структуру" [2, с. 46–47].

Спроби "зупинити" епоху, щоб зрозуміти, щоб зафіксувати, якими б перспективними і реально вдалими вони не здавалися і через які б механізми не реалізовувалися, однак все матимуть щось фавстівське – більше бажане, уявне, аніж дійсне, конкретне. Але сучасному дослідникові не звикати працювати з дисперсними структурами й феноменами, навіть у такій, мовляв Маркевич, "предметній" царині як суто текстуальна. Давно вже, за пропозицією М. Фуко, узвичаїлося нелінійне, неволюційне розуміння літератури як руху помереженого лакунами, розривами, зупинками, стрибками й кризами. Поглянувши у такий спосіб на ранній український модернізм, можна повніше осягнути його природу як явища змінного, плинно-

доривчого у своїй теоретико-програмній і у цих рамках процесуальній формі й, водночас, конкретно-зримого, значущого і зрілого своїми творцями й творами.

Запропоноване Ю. Габермасом означення першого етапу європейського модерну як естетичного надається до поширення і на українську ситуацію зламу віків. Відмінністю і суттєвою постає відсутність або виразна слабкість у наших умовах проявів декадансу в його найкомпульсивніших фазах нігілізму, релятивізму, етичної й психологічної деструкції тощо. Але слушною і та думка, що мірою відповідності національній ідейно-культурній ситуації, декаденство як творча практика, стиль (але не філософія, світогляд) знайшло своє, порівняно з заходом запізніле і фрагментарне, вираження у початковій загальнолітературній хвилі оновлення.

Сприйняття, а отже й опис модернізаційних процесів у категоріях і межах історичної епохи передбачає врахування усіх сенсо-значущих і сенсотвірних чинників, доцентрових і відцентрових рухів, котрі, в різні способи, але комплексно детермінували природу і тенденції явища, підтримували і розвивали його потенції. "Український модернізм, – застерігав і остерігався Г. Грабович, – якщо це поняття наділене смислом й не зводиться до його найгаласливіших прибічників, слабких поетів "Молодої Музи" й посередніх критиків "Української хати", слід розуміти насамперед як поняття, що визначає водночас період і стиль, зі швидше гнучким ніж схематичним розумінням системи тем, а передусім вартостей, художніх засобів і постав" [1, с. 582]. Гнучкість концепції самого шанованого професора має, безперечно, суттєві переваги, але й не позбавлена певних суперечностей та категоричності у присудах. Зокрема, визнаючи вагомість явища в національних умовах він, через порівняння, вказує на його слабкість, недорозвиненість у загальноєвропейському обширі. Також і тезу про яскраві індивідуальні звершення, фактично, дорівняно, власне "підпорядковано" твердженню, дійсно не позбавленому слушності, про належну невідрефлексованість, теоретико-критичну неформленість нової мистецької платформи. Невже справді програмовий консенсус односторонців, гуртова декларація намірів чи навіть суспільна опінія і визнання (чого у тих умовах просто не могло бути) переважають ключову "одиницю" літературного процесу – твір, художню практику оригінального письменника?

Та найбільш контроверсійно сприймається окреслення нисхідного характеру побутування (не йдеться ж бо про розвиток) явища, самоослаблення конструктивних новотворчих процесів. Зумовлено ж це "обмеженим і стриноженим початковим дискурсом про модернізм. Винними були не тільки такі, як Франко і Єфремов, що, здається, зробили все можливе, аби зайняти обскурантистську й недалекоглядну позицію, але й дуже талановиті письменники, – Коцюбинський і Стефаник, Леся Українка і Ольга Кобилянська, – які, хоч і віддавали належне цій поетиці, але в багатьох випадках цілком заплутувалися у ній, мало зробили для того, аби чітко її сформулювати, а відтак і підтримати" [1, с. 583]. Зрозуміло, що до літератури не можна підходити з еволюційними теоріями, але, як робить цитований автор, можна увести фактори деструктивності, уникання, замовчування. Зрештою, і Г. Грабович це чудово усвідомлює, завжди присутніми лишаються позаконтекстуальні чинники впливу, ставлення й референції. А отже, як йому бачиться, "основна проблема українського модернізму полягає в тому, що від самого початку він був заложником ідеології з відповідним наслідком: полеміки й радикальні позиції затьмарили реальну картину та залишили спадщину схематизму й тенденційності" [1, с. 583].

Погодитись з прикінцевими викладками, знову ж таки з огляду на стратегію вибірковості, можна лишень частково, власне, на половину. Справді, ідеологічні й, ширше, суспільно-політичні чинники імпульсами своїх соціокультурних полів справляли присутній вплив на усі сфери життєдіяльності, особливо на мистецькі. Але чи нівелювали, викривлювали, підпорядковували? І взагалі, чи є підстави говорити тільки про систему залежностей, ієрархію вартостей, домінування й улягання тощо? Видається, що "схематизм і тенденційність" постануть тоді не тільки реаліями тогочасної доби, але й конструктами сучасних наукових концепцій. Відтак більш продуктивними бачаться підходи комплексного, фронтального аналізу, достатньо успішно апробовані Т. Гундоровою, В. Моренцем, С. Яковенком.

Врахувати дію усіх чинників, то більше вирахувати міру їхнього впливу в кожному випадку особистого і/чи колективного вияву намірів, руху й, відповідно, звершень, мало ймовірно та й навряд чи доречно. Проте "насвітлити" епоху (від самодостатності реконструкцій відмовились навіть історики) у конгломераті визначальних інтелектуальних тенденцій, духовних прямувань і творчих практик цілком реально. І сучасна гуманітаристика вже чимало

зробила у цім напрямі. Перспективним же його продовженням або нарощуванням постає контекстуальна індивідуалізація по лінії відцентрового ядра поколінь – постатей – творів.

Запропонована модель тільки на перший погляд може видатися герметично замкнутою на епоху. Насправді, беручи твір мінімальною одиницею досліджень, його часове укорінення (поява і побутування в актуальній авторовій сучасності) уже самою своєю природою виявляє широкий спектр напрямів взаємодії. І говорити можна як про внутрішньо-художню систематику: зумовленість ідейно-тематичного, проблемного рівнів, жанрова типологія, стилістика, мова тощо, так і зовнішню проективність – автокореляція, вплив на реципієнта (родина, колеги, критика, читачі), утвердження і/чи зміна естетичних і/чи загальносуспільних тенденцій.

Модерна доба в нашій культурі й почалася з цього, несміливого, малоюмовірного навіть, але все певнішого усвідомлення ваги мовленого / написаного; права на нього. Тут залягає і одна з кардинальних ліній розмежування, але таки не розриву, з традицією. Звісно, сама тяглість історичного процесу на кожному наступному етапі, під впливом нових факторів так чи так виявляє себе у крайнощах дивергенції та балансах конвергенції. Але українська ситуація не те щоб виняткова, а специфічна.

Зрозуміло, культурні особливості мусять бути константними для теорії націогенезу незалежно від державного статусу народу. Найочевидніше це постає у синхронії. Але варто брати до уваги й діахронію процесу, де означена динаміка дістає свою поляризацію. А ще рух у глибину дозволяє повніше побачити "розриви й заміщення" на перехресті метрополія – колонія. Зокрема, виразніше оприявнюються зусилля носіїв імперської свідомості, генерованої центром і підтримуваної на місцях, здолати власну етнічно-регіональну "неповноту" / малоруськість не останньою чергою і шляхом поборювання та заперечення зусиль вірних рідній "повноті" / *українофільству*. Тому в обох випадках вага й вагота спадку стає визначальною.

Таким чином й історіографічний, і філологічний темпоральні розрізи націлені на традицію. Беручи її в усталеному науковому сприйнятті як головний фактор саморегуляції літератури, в українській ситуації межі століть варто бути свідомим амбівалентності вже навіть самого поняття. Потрактування вибуховості *moderne* передовсім запереченням, розривом з лінійністю *tradition* найефективніше виглядає лише у дефінітивних полях. Коли ж іти до суті, то, за влучним формулюванням Е. Касперського, попри усе "спадок минулого чинить обопільний вплив – як сукупність несвідомих детермінацій і як успадковане поле свідомих виборів". А отже, повністю і у *всьому* бути вільним *від усього* попереднього, хай і через ультрарадикальні його негації та деструкції, не вдалося і не вдасться вочевидь нікому. Парадокс, але вже сам вибір нетрадиції уможливлений самою традицією.

Діалектику суспільнокультурного руху годі спростувати, тим паче скасувати хоч і наскрізь волонтаристськими імперативами та практиками найбухливішої з епох. І тому можна визнати рацію за С. Яковенком у його представленні "культурної формації" порубіжжя. "Її філософські основи, – вважає учений, – постають як постулятивне заперечення естетики позитивізму, але в багатьох моментах засвідчують іманентне продовження її традицій. Тому не в усьому можна згодитись з твердженням про існування так званого "антипозитивістського перелому" [...] – адже зміни естетичних доміант кінця ХІХ – початку ХХ століття постають як певна світоглядна динаміка, що передбачає повільне визрівання кризи в межах самого позитивізму, основні філософські постулати якого (сцієнтизм, утилітаризм, принцип аналогії, природний монізм, органіцизм, біологічний еволюціонізм) приходять до дихотомічного взаємозаперечення та породжують кризу певних цінностей і появу нових" [3, с. 264]. У яких виявах і з якою результативністю в кожному з актуальних векторів суспільного та приватного життя ці процеси знайшли своє увиразнення, з'ясовує і цитований щойно, і більшість інших авторі.

Висновки. А от доречним є посутніше устійнення сенсо- й системотвірних потенцій зазначених переломних явищ. І то у розрізі не онтологічно детермінованої кризи епохи / кризи традиції, а сприйнятої сучасниками епохи й традиції як кризи, точніше виклику і, згадуючи Е. Касперського, свідомого й насамперед особистого, що складається у перспективі в колективний, вибору. Перевагою і те, що за такого, умовно означимо його, порівняльно-інтегральним, підходу не доведеться відмовлятися ні від "живого спадку" навіть у "авторитарних" його виявах ієрархії і/чи канону, ні від синергії етики й естетики, ні від значимості аксіології як і своєрідності філософії та психології. Генераційним і координаційним центром, і то центром аж ніяк не відносним, слугуватиме індивідуальна художня практика митця. Узята як феномен (твір) і ноумен (свідомість) вона засадничо, в усім світогляднім

функціонуванні відбиває епоху та запереченням – утвердженням – розвоєм увиразнює традицію.

Список літератури:

1. Grabovuch G. Do istorii ukrainskoi literatury: doslidjena, ese, polemika. – Kuiv : Osnovu, 1997. – 604 s. (in Ukrainian).
2. Teoria literatury v Polchi. Antologia techstiv. Dryha polovuna XX – pochatok XXI st. – [per. z pol. S. Yakovenko]. – Kuiv : Kuyvo-Mohylanska akademija, 2008. – 531 s. (in Ukrainian).
3. Yakovenko S. Romantyky, estety, nicheanci. Ukrainska i polska literaturna krutuka rannogo modernizmu. – Kuiv : Krutuka, 2006. – 296 s. (in Ukrainian).

THE EARLY UKRAINIAN ART NUOUE OVER A FRONTAL APPROACH (PROBLEM REVIEW)

Romanov Serhii

Formulation of the problem. When we look at the literary process through the optics of the customary three-tier model, the tradition is the era of artistic practice, then its model, the middle component in identifying the parameters of early Ukrainian modernism, will become contradictory. The main complexity, of course, is not in the chronology, although here, as it was easy to see, there are its nuances. The review, delineation and description of the toolkit developed by science is not always advisable to comprehend in a comprehensive or even satisfactory way the disclosure of the factors that determine and guide the dynamics of the day. Its continuity, temporally limited and limited by the fourth century, provided for the activities of several, at least two supporting "older" and "younger" generations of artists, critics and readers. And all this is a different socio-cultural, psychological, private, etc. experience has been discovered in constantly changing conditions.

Analysis of recent research. The period of digestion is constantly at the center of attention of scientists. But the dynamics of the literary process always require new approaches. Consequently, the purpose and objectives of the article is to present the possibilities of a frontal approach in this direction.

Presenting main material. Are there any possibilities for objectively discursive fixation of this collective experience through an individual, and vice versa? To what extent is a complex cultural age given to structural representation in its external and internal intentions (both at points of bifurcation and in the contexts of transient phenomena)? How were the upgrade processes turning and irreversible, and the highest spiritual and intellectual accomplishments are milestone? In a word, did Ukrainians succeed in giving a proper response to the great civilizational challenges of the time? And, more broadly, how much did these challenges make it possible for the day to unblock the community and create a new type of creative (and not only) personality that would be able to offer adequate artistic and philosophical strategies and language? The magnitude of these and similar issues is of equal importance to their understanding of what has happened to Ukraine at the turn of the past and centuries past, and how it affected its further fate.

It is worth paying tribute to the national humanities who have already done a lot in this direction. Positively proved in such a plan of research "the theory of socio-cultural fields," which in the case of the artistic conceptual sphere, should not be reduced to the extremes of the sensible contextualization or selective specialization (for example, an exceptional synthesis to the literary environment).

In the classical approach, the socio-cultural field is described by the categories of a relatively secluded space, which are constructed by the creators, created by them the meanings and the inspired processes and influences. The inherent vital vitality is generated by the conflict of representations and interests of leading players, who act as the main driving forces of transformation and change. The key to the researcher is to direct the two-way, that is, the complete identification of the features of the structure. It refers to the internal typology (canon and hierarchy, directions and styles, codes of conduct, discursive practices, language, etc.) and the nature of external interactions and transitions-overlays with other fields (politics, science, religion, family and private sphere, etc.). etc.).

Clearly, in the vastness of these tasks, the loss of dynamics is inevitable. According to the Polish scientist G. Markevich, speaking about a universal approach to historical phenomena, "the

relative stability of many literary formations results in the transformation of the narrative (*sensu strictiori*) of the process - on the descriptive morphology of literature in this historical situation." Moreover, the author pointed out, "We often relieve the task: we replace the narrative of the process with the sequence of its static segments at different points of the time axis." The reasons for this are as objective as non-exclusion, but they can be determined from the opposite. In particular, it refers to the subject of research, which is "not actions or processes, kinetic phenomena in the narrow sense of the word, and the collection of literary texts, that is, semiotic works, which in their essence have the nature of objects, and not processes." And at the same time, and not less so, "such descriptive characteristics are motivated by the need to identify the correlation between the various features of this literary formation, as well as when it is in motion. Given the very linear nature of the language, we must "stop" this formation for a moment - if we want to see this structure "[2, p. 46-47].

Attempts to "stop" the era, to understand, to fix, no matter how promising and really successful they did not give up and through which mechanisms would not be implemented, but everyone will have something Favist - more desirable, imaginary than real, concrete. But the modern researcher is not accustomed to working with dispersed structures and phenomena, even in such, says Markevich, the "substantive" realm is as purely textual. For a long time, according to M. Foucault's proposal, a nonlinear, non-evolutionary understanding of literature as a movement of ghosts, breaks, stops, jumps, and crises was introduced. Having looked at this way in early Ukrainian modernism, one can fully comprehend its nature as a phenomenon of an alternating, fluid-touching one in its theoretical and programmatic and in this framework procedural form and, at the same time, concretely visible, meaningful and mature by its creators and works.

Proposed by J. Habermas, the definition of the first stage of the European Modern Art as an aesthetic is given to the proliferation and the breaking of the Ukrainian situation for centuries. The difference and the essential is the absence or expressive weakness in our conditions of manifestations of decadence in its most compulsive phases of nihilism, relativism, ethical and psychological destruction, and so on. But it is also appropriate that the style (but not philosophy, worldview), in terms of compliance with the national ideological and cultural situation, decadence as a creative practice, has found its expression, in comparison with the late and fragmentary, expression in the original general literary wave of renewal.

The perception, and hence the description of modernization processes in the categories and limits of the historical epoch, involves taking into account all meaningful and meaningful factors, centripetal and centrifugal movements, which in various ways, but in a complex manner, determined the nature and tendencies of the phenomenon, supported and developed its potentials. "Ukrainian modernism," G. Grabovich warned and warned, "if this concept is endowed with meaning and is not limited to its worst supporters, weak poets of the "Young Muse", and mediocre critics of the "Ukrainian Hut", it should be understood primarily as a concept that defines at the same time, the period and style, with a more flexible than schematic-n understanding of the system of themes, and above all, values, artistic means and posture "[1, p. 582]. Flexibility of the concept of the most respected professor has undoubtedly significant advantages, but is not deprived of certain contradictions and categorical in the judgments. In particular, recognizing the weight of the phenomenon in national conditions, he, by comparison, points to his weakness, underdevelopment in the pan-European vast. Also, the thesis of bright individual achievements, in fact, equals, actually "subordinate" to the statement, really not deprived of justice, about the proper non-reflexivity, the theoretical and critical uncertainty of the new artistic platform. Is it true that the program consensus of like-minded people, the bulk declaration of intentions, or even public opinion and recognition (which in that context simply could not be) outweighed the key "unit" of the literary process - the work, the artistic practice of the original writer?

But the most controversial perception is the definition of the downward nature of existence (not speaking of the development) phenomena, self-relaxation of constructive new processes. It is conditioned, however, as "a limited and unbridled initial discourse on modernism. Not only were Franco and Efremov guilty of what seemed to have done their best to take the obscurantist and short-sighted position, but also very talented writers - Kotsyubinsky and Stefanik, Lesya Ukrainka and Olga Kobylanska - who, although they paid tribute this poetry, but in many cases, completely entangled in it, did little to clearly articulate it, and therefore to support it "[1, p. 583]. It is clear that literature can not be approached with evolutionary theories, but, as the author quoted, the factors of destructiveness, avoidance, and silence can be taken into account. In the end, G. Grabovich is

well aware that the noncontextual factors of influence, attitude and reference are always present. And therefore, as he sees it, "the main problem of Ukrainian modernism lies in the fact that from the very beginning it was a hostage of ideology with the corresponding consequence: polemics and radical positions overshadowed the real picture and left the inheritance of schematism and bias" [1, p. 583].

Agree with the final calculations, again, given the strategy of selectivity, can only partly, in fact, be half. In fact, the ideological and, more broadly, socio-political factors impulses of their socio-cultural fields have had a significant impact on all spheres of life, especially on artistic. But were they leveled, distorted, subordinated? And in general, is there any reason to speak only about the system of dependencies, the hierarchy of values, domination and suppression, etc.? It turns out that "schematism and bias" will arise then not only by the realities of that time, but also by the design of modern scientific concepts. Therefore, the approaches of integrated, frontal analysis, which have been successfully tested by T. Hundorov, V. Morents, S. Yakovenko, are seen more productively.

To take into account the effect of all factors, it is unlikely and unlikely that it would be more appropriate to calculate the extent of their influence in each case of personal and / or collective manifestation of intentions, movement and, accordingly, achievements. However, "eclipse" the era (from the self-sufficiency of reconstruction, even historians refused) in the conglomerate of the defining intellectual trends, spiritual trends and creative practices is quite real. And modern humanities have done a lot in this direction. A promising addition or extension of it is a contextual individualization along the line of the centrifugal core of generations - figures - works.

The proposed model only at first glance may seem hermetically closed on an era. In fact, taking the product as the minimum unit of research, its temporal rooting (the emergence and existence in the actual authors of the present) already by nature reveals a wide range of directions of interaction. And it is possible to speak as an internal-artistic taxonomy: the conditionality of the ideological, thematic, problem levels, genre typology, stylistics, language, etc., and external projection - autocorrelation, impact on the recipient (family, colleagues, critics, readers), affirmation and / or change of aesthetic and / or general social tendencies.

The modern day in our culture began with this, timid, unlikely even, but more definite, awareness of the weight of the written / written; right to him Here lies one of the cardinal lines of delimitation, but it does not break, with tradition. Of course, the very continuity of the historical process at each subsequent stage, under the influence of new factors, one way or the other, manifests itself at the extremes of divergence and the balance of convergence. But the Ukrainian situation is not exclusive, but specific.

Of course, cultural peculiarities must be constant for the theory of natigenesis irrespective of the state status of the people. Most clearly, it appears in sync. But one has to take into account the diachrony of the process, where the indicated dynamics gets its polarization. And even the movement in depth allows you to see more fully the "ruptures and substitutions" at the crossroads of the metropolis - the colony. In particular, the efforts of the bearers of the imperial consciousness, generated by the center and supported on the ground, express themselves more clearly, to overcome their own ethno-regional "incompleteness" / lackluster, not least in the last turn, and by fighting and denying the efforts of the faithful to the native "fullness" / Ukrainophilism. Therefore, in both cases the weight and weight of the inheritance becomes decisive.

Thus both historiographical and philological temporal cuts are aimed at the tradition. Taking it in the established scientific perception as the main factor of self-regulation of literature, in the Ukrainian situation, for centuries, it's worth to be aware of the ambivalence of even the very concept. The interpretation of explosive modern is primarily a negation, the rupture with the linearity tradition looks most effective only in the defining fields. When to go to the point, then, according to the wording of E. Kaspersky, in spite of everything, "the legacy of the past has a mutual influence - as a set of unconscious determinations and as an inherited field of conscious elections." And thus, completely and in everything, to be free from all previous, and through ultra-radical its negations and destructions, it was not possible and obviously impossible to nobody. The paradox, but the very choice of non-traditionalism is possible by the very tradition.

The dialectic of the social and cultural movement is not to be refuted, the more so abolish, though through the voluntarist imperatives and practices of the most turbulent of the epochs. Therefore, it is possible to recognize S. Yakovenko's right in his presentation of the "cultural formation" of the frontier. "Its philosophical foundations," the scientist believes, "appear as a

postulative denial of the aesthetics of positivism, but in many cases, the immanent continuation of its traditions is evidenced. Therefore, it is not in all possible to agree with the statement about the existence of the so-called "anti-positivist fracture" [...] - since changes in the aesthetic dominant of the late nineteenth and early twentieth centuries appear as a certain world-view dynamics, which implies a slow maturation of the crisis within the limits of positivism itself, the main philosophical postulates of which (scientism, utilitarianism, the principle of analogy, natural monism, organicism, biological evolutionism) come to a dichotomous interdependence and give rise to a crisis of certain values and the emergence of new ones "[3, p. 264]. In what expressions and with what kind of effectiveness in each of the actual vectors of social and private life these processes have found their own clarity, finds out and cited just, and most other authors.

Conclusions But it is more appropriate to insist on the sensory and systematic potentials of these marked turning points. And this is not in the context of an ontologically determined crisis of the era / crisis of tradition, but of contemporary perceptions of the era and tradition as a crisis, more precisely, the challenge and, recalling E. Kaspersky, the conscious and, above all, personal, who is writing in the future in a collective, choice. The advantage and the fact that for such, conditionally we will mean it, comparatively-integral, the approach will not have to give up either the "living heritage", even in the "authoritarian" manifestations of the hierarchy and / or canon, nor the synergy of ethics and aesthetics, nor the significance of axiology as well as the originality of philosophy and psychology. Generation and coordination center, and that the center is by no means relative, will serve the individual artistic practice of the artist. Taken as a phenomenon (work) and a noumen (consciousness), it is fundamentally, in all philosophical functioning reflects the era and denial - affirmation - by means of the development of the manifestations of tradition.

Reference:

1. Grabovuch G. Do istorii ukrainskoi literatury: doslidjena, ese, polemika. – Kuiv : Osnovu, 1997. – 604 s. (in Ukrainian).
2. Teoria literatury v Polchi. Antologia techstiv. Dryha polovyna XX – pochatok XXI st. – [per. z pol. S. Yakovenko]. – Kuiv : Kuyvo-Mohylanska akademija, 2008. – 531 s. (in Ukrainian).
3. Yakovenko S. Romantyky, estety, nicheanci. Ukrainska i polska literaturna krutuka rannogo modernizmu. – Kuiv : Krutuka, 2006. – 296 s. (in Ukrainian).